

Ivan Vidak

NOKTURNO

Dio mreže zapetljao se odmah na početku pa su Mika i Mario prvih petnaest minuta proveli držeći se za granu vrbe koja je visila s obale. Točnije, Mario se držao za granu i osiguravao da snažna matica kanala Dunav-Tisa-Dunav ne odvuče njihov čamac, a Mika je užurbano, ali strpljivo otpetljavao mrežu, čineći to više intuitivno, dodirom, jer se tama već potpuno spustila na brzu i mutnu vodu. Bio je kraj listopada i nije bilo ugodno držati ruke umočene u vodu koja je i usred ljeta bila i više nego osvježavajuća. Ubrzo je problem bio riješen pa su razvukli i postavili dvadesetak metara dugačku mrežu, prepriječivši njome kanal skoro čitavom širinom. Noć je bila mračna, bez mjeseca, ali bilo je vedro – zvijezde su pomagale – i nakon što su se oči priviknule, nije bilo većih problema za iskusne ribare poput Mike i Marija. Zaveslavši par puta tiho, ali snažno, Mario je za nekoliko trenutaka doplovio do obale gdje su nasukali čamac.

Iskricali su se na obali riječnoga otoka koji je s jedne strane opkolio kanal Dunav-Tisa-Dunav, koji danas plovi starim koritom Dunava, a s druge kratki, stari rukavac Dunava koji je polazio iz kanala na jednom mjestu i vraćao se u njega nekoliko kilometara nizvodno; s druge strane tog rukavca počinjalo je selo. Između te dvije vode, dakle, nalazio se otok, ada Lanciget. Iako blizu sela i ljudi, otok je opstao u iznenađujuće divljem obliku: autentična šuma je očuvana zajedno sa zvijerima u njoj i pružala je ugođaj potpune divljine.

Čučnuvši jedan pored drugoga na obali, pripalili su cigarete i neko vrijeme u šutnji upijali tihe zvuke šume i vode.

- Tribo sam ponet tranzistor... – rekao je osamnaestogodišnji Mario nervozno kvrcnuvši dogorjeli opušak cigarete u vodu.

Iako preko dvadeset godina mlađi od svog susjeda Mike, Mario je djelovao znatno napetije od njega.

- Onda bi mogli komotno i vatru naložit. Ako naiđu čuvari, a mi slušamo radio – isti nam je kurac. – odgovorio je Mika na opasku o tranzistoru.

- Pa šta ćemo? Cilu noć ovako blejat u mraku?! – nije se dao Mario.

- Ne voljiš bit u prirode?

- Voljim. – odgovorio je Mario – Al, bogami, zna to bit dosadno za popizdit.

- A, viš, ja baš voljim ovako fino u miru i tišine sidit u prirode. Opušće mi fino. – rekao je Mika i posegnuo za jednom od boca piva koje su ponijeli sa sobom.

- Opušće tebe pivo, a ni priroda! – podbadao je Mario.

- Ma nije, ozbiljno ti kažem. – branio se Mika – ako već ima piva – popit ću! Al nije mi to glavno. Ja ti mogu tako satima sidit i ćutit. Ništa mi ne treba. Toliko mi nikaka milina obuzme da mi se počne srat.

Mario je prasnuo u glasan smijeh koji je odzvanjao krošnjama. Mika ga je odlučio upozoriti iako se smijuljio zadovoljan što je ispaao tako duhovit:

- Daj, tiše malo! Ne mora cili svit znat da smo tu...

Mariov smijeh je jenjavao, ali polako, u ritmu koji je on sâm odredio kao prikladan da izrazi njegov suverenitet.

- Sere ti se od miline... Daj, Mika, neka mi zajebavat.

- Smi' se ti koliko oćeš, al, jebeš mi sve, ja idem srat. – rekao je Mika ustajući i krenuo u gusti mrak.

Mario se još par trenutaka smijao, a onda se uozbiljio, zagledao u vodu i ponovo pripalio cigaretu. Vraćajući se pet minuta kasnije iz mraka, Mika je blago podigao i transformirao glas:

- Stoj! Čuvari!

Mario, naravno, nije nasjeo na šalu jer nije ni bila zamišljena da ga uplaši. Radilo se samo o markaciji neke eventualne ozbiljnije namjere; revijalno plasiranoj smicalici.

- Evo, ja sam se usro od stra'. – uzvratio je Mario smirenim tonom.

Nakon kratkog razgovora o finesama kuhanja ribljeg paprikaša (Mika je inzistirao na stavljanju manje luka, a više paradajz sosa), odlučili su ući u čamac i obići mrežu koja je u vodi stajala tek sat vremena. Mika je ušao i sjeo na jedan kraj čamca, dok je Mario nasukani čamac

odgurnuo na vodu i u njega spretno uskočio dugačkim uvježbanim korakom. Zatim je nekoliko puta snažno, ali tiho zaveslao prema granju za koje je mreža bila vezana i već je Mika hvatao to granje i gurao ruku pod vodu sve dok nije napipao gornji konopac mreže. Mario je samo povremeno veslom ispravio čamac kako ne bi bio iznad mreže, ali za pravim veslanjem nije bilo potrebe jer je Mika čamac vukao za sobom držeći se za mrežu. Svakih par metara je podizao mrežu s dna tražeći eventualni ulov. Tek na drugoj obali kanala, na samom kraju mreže, nešto je snažno zapraćakalo po površini vode dok je Mika podizao mrežu.

- Evo je! – uzbuđeno, ali tiho je prosiktao Mika.
- Šta je? – pitao se Mario – u čamcu ju vadi, neka da pobigne!
- Mislim da je smuđ. Ima dobre dvi kile.
- Vadi ga!

U tišini i lovačkom uzbuđenju vraćali su se prema obali, a tišinu na kanalu svakih je nekoliko sekundi narušavalo praćakanje smuđa u agoniji koji se, uvijajući tijelo, bacao po čamcu. Čim je iskoračio iz čamca i povukao ga za sobom na obalu, Mika je pohitao prema cekeru i iz njega izvukao čuvaricu ispletenu od debelog konca. Mario mu se približavao držeći smuđu srednjak i kažiprst u škragama i za tren je riba bila u čuvarici koju su spustili u vodu vezavši jedan kraj za granu na obali.

- Balonja... – konstatirao je Mika dok je čučao uz vodu i ispirao riblju sluz s dlanova.

Mario se nije toliko zamario time, samo je obrisao ruke o hlače kako bi što prije mogao posegnuti za cigaretom i zapaliti je s lovačkim sladostrašćem.

- Sad ti i bale smetu? – samozadovoljno je podbadao Miku i strasno uvlačio dimove – Ti bi se jebo da ti ne uniđe.

- Pa sad... ako mogu birat da smrdim il ne smrdim na ribu, onda kokad bolje ne bi! – smireno je odgovorio Mika i otvorio sebi novu bocu piva.

Sljedećih sat vremena proveli su u tihom razgovoru o koječemu, izvaljeni u poluležećem položaju na neke stare radničke jakne postavljene umjetnim krznom. Razgovor je bio opušteniji, nije više bilo prijateljskog podbadaanja i razgovaralo se o stvarima koje su važne, o kojima nije primjereno razgovarati u šeretskom tonu. Razgovor, svakako, nije smio biti glasan

jer to ne bi bilo po „šumskom“ bontonu: u ribolovu se govori tiho i ne remeti se zatečeni mir. Svaki povišeni ton je, ustvari, bio samo nešto naglašeniji šapat.

Zatim je došlo vrijeme da se ponovo obiđe mreža. Sve su obavili rutinski i uhodano kao i prvi put, s tim da su ovog puta čak imali nešto više sreće pa su uhvatili jednog manjeg šarana, bucova i amura – a tek su bili na polovici kanala.

Tek što je Mika ubacio amura u čamac, netko je zagrmio s obale:

- Stoj! Milicija! Baci to iz ruke!

Mika i Mario su se sledili. Pogledali su prema obali s koje su došli i vidjeli dvije tamne prilike.

- Čuvari? – pitao je Mario Miku dok mu je srce lupalo u blagoj panici.

- Reko je milicija... – zamišljeno je odgovorio Mika.

- Još gore.

Ali onda se iz smjera dvaju prilika začuo glasan cerek.

- Kurac moj milicija. Ne'ko nas zajebava. – shvatio je Mario.

- Veslaj na obalu. – naredio je Mika.

Dok je čamac plovio prema obali, obojica su prenapregnuto pokušavala odgonetnuti tko je na obali. Postalo je jasno tek kad su se približili na svega par metara. Bili su to Ivica i Branko, momci u kasnim dvadesetima koji se nisu bavili uobičajenim seoskim poslovima i većina seljana bi rekla da krađu bogu dane, smucaju se po bircuzima i fantaziraju, iako nitko zapravo nije znao što njih dvojica rade sa svojim životima. Čak im je i odjeća odskakala: bili su puni nekakvih histeričnih boja, ekscentričnih sunčanih naočala i tenisica kakve nitko drugi nije nosio. Bez obzira, svi seljani su jedni druge smatrali poznatima pa nikad nisu bila potrebna nikakva upoznavanja, čak ni između ljudi koji možda nikad u životu nisu razmijenili ni riječi.

- Šta ste se usrali? – rekao je Branko kad je Mario doveslao do obale.

- Nismo se usrali, al ni' ti svejedno kad se ne'ko dere s obale. – oprezno i tiho je odgovorio Mika, vukući na obalu čamac na čijem je drugom kraju još uvijek sjedio Mario.

Mario je šutio i skrivao uzbuđenost kompenzirajući je samopouzdanim govorom tijela. Ivica i Branko su bili u čudnom, povišenom raspoloženju. Blagi kez nije im silazio s lica, bez straha su ih gledali u oči i činilo se da bez ikakvih skrupula čine sve što im padne na pamet nemajući straha od eventualnih reperkusija. Takav *modus operandi* bio je izuzetno stran Miki i Mariju.

- Ima šta? – konačno je progovorio i Ivica.
- Par komadi. Bit će za paprikaš. – s jednakim oprezom je odgovorio Mika.
- Ima koja viška? – šeretski je nastavio Ivica.
- Da bar! Al nema, nema... – uljudno je uzvratio Mika.

Kad je čamac bio nasukan i osiguran, Mika i Mario više nisu imali posla iza kojeg su se mogli skrivati te su bili prinuđeni stati pred goste. Kako ta neugodnost ne bi dugo trajala, Mika ih je ponudio pivom.

- Al imam sam dva. Morat ćete diljit jel je jedno za mene.
- Podiljit ćemo. – rekao je Branko, uzeo pivo i otvorio ga zubima.
- Šta ne zapaljite vatru? – upita Ivica dok su sva četvorica sjedali uz rijeku.
- Pa zbog čuvara, bogamu. – kratko će Mika.
- Šta je? Bojite se čuvara? – šeretski se čudio Branko.
- Nije da se bojim, al neću da mi naplatu kaznu i uzmu mrežu. Sam' bi mi još to tribalo. – smireno je objasnio Mika.
- Baš bi voljio vidit kako bi mene uzeli mrežu. – hrabrio se Branko, a Ivica se uz cerek nadovezao – Možu nas povući za kurac!

Mika se nije htio upuštati u produbljivanje te teme jer mu se činilo da s njima neće naći zajednički jezik. Mario je šutio i upijao kako i priliči osamnaestogodišnjaku na pragu svijeta odraslih kojem je sve začudno, uzbuđljivo i novo.

- A di vam je čamac? – promijenio je Mika temu.
- Pa tamo, priko. – pokazao je Branko prstom prema drugoj strani otoka.
- Tu u Dunav-Tise nemate čamac?

- Nemamo.

- Kako ćete onda postaviti?

- A ne, ne... Nismo mi došli stavljati mrežu. – odgovorio je Branko razmjenjujući s Ivicom osmijeh razumijevanja.

Ni tu temu Mika nije htio produbljivati jer je slutio da ne želi znati razlog zbog kojega su tu. Ali je Mario znatizeljno gledao čas u Miku, čas u Branka jer je osjetio da se odigrava nešto što nikada prije nije doživio i ta neizvjesnost mu je bila iznimno uzbudljiva.

Ne primjećujući, ustvari, da razgovoru opet prijete nekakva nelagodna tišina, Branko se obratio Miki.

- Jel, ti si onaj Mika Sonća iz Oslobođenja?

- Jesam. – odgovorio je Mika.

- Tebe je žena bolesna, jal? Ima rak? Umrit će?

Mika se dodatno uozbiljio dobro ga pogledavši. Branko je bio djetinje uzbuđen zbog identifikacije.

- Tako je. – odgovorio je Mika naposljetku.

- Onda joj sigurno daju morfijum! Ima morfijuma? – nastavio je uzbuđeni Branko.

- Šta ja znam... Ima nikakvi likovi tamo.

- Slušaj, obi ti nama prodo malo morfijuma? Ima sigurno više neg što joj treba. Fino ćemo ti platiti.

A onda je Ivica pozvao Branka na red:

- E, jebi ga, Branko! Pa ne može ti čovek prodat ženine likove koje ona koristi. Triba pričekati da žena umre pa se onda dogovoriti.

- Pa dobro, može i tako. Jel jako bolesna? Šta kažu, koliko joj je još ostalo?

Mario je pušio razrogačenih očiju i bio potpuno ošamućen i dezorijentiran razgovorom. Mika je spustio pogled, progutao knedlu i odgovorio:

- Šta ja znam... Doktorica kaže da neće još dugo izdržat.

- Dobro. Evo, mi ćemo onda svratit kad to sve završi. Može? - pitao je Branko zadovoljan rješenjem za koje je mislio da odgovara svima i pogodbeno pružio Miki ruku.

Mika se bojao; pružio mu je ruku samo kako bi ta neugodnost što prije završila. Branko i Ivica su zadovoljno zapalili cigarete, podijelili ostatak boce, ustali i podigli svoje ruksake.

- E, dobro! Sad kad smo se izdivanili i izdogovarali, vrime je i da mi krenemo svojim poslem.
- veselo je rekao Branko.

- Ajte vi. – smireno se složio Mika.

- Mali, šta ti čutiš cilo vrime? – obratio se Ivica Mariju.

- Ništa. Slušam. – odgovorio je Mario pognute glave.

- Zna čovek da treba čutit kad se stariji divanu. – rastumačio je Branko, nasmijao Ivicu i sebe pa na odlasku dobacio Miki – Mi smo se onda dogovorili?

- Dobro. – jedva je prevalio Mika preko usana.

- Aj zdravo, momci. Srećno u ribarenju. – pozdravi Ivica.

- Zdravo. – pozdravi i Branko zaključivši razgovor.

Mika je samo podigao ruku na pozdrav i ispratio ih pogledom. Mario je gledao malo za njima, malo u Miku, goreći od želje da što prije prokomentira poodmaklo društvo od kojeg je još dopirao nerazumljiv glasan razgovor iz daljine, ispresijecan povremenim cerekom ili povikom od kojega se budila šuma.

- Koje budale... – nekako veselo zaključio Mario.

Mika je ostao zamišljen i ozbiljan još nekoliko trenutaka, zatim je ustao i krenuo prema čamcu, dobacivši Mariju:

- Idemo pokupit mrežu.

- Već? Pa tek je jedanajst sati! – bunio se Mario.

- Neka puno ispitivat nego ulazi u čamac!

Mario se stao lijeno pridizati izražavajući tako svoje nezadovoljstvo.

- Ajde. Bržje! – podviknuo je Mika.

Mario je ušao u čamac i pažljivo i tiho zaveslao prema mreži.

- Bržje! Ne moraš pazit. – Mika je postajao sve nemirniji i pogledavao je niz maticu vode.

Čim su došli do vrbe za koju je mreža bila privezana, Mika je uzeo nož, prerezao konopac i bez ikakvog reda i pravila stao dizati i ubacivati mrežu u čamac. U mreži je bilo ribe koju Mika uopće nije vadio nego ju je zajedno s mrežom bacao u čamac sve češće pogledavajući nizvodno. Kad su bili negdje na sredini kanala, stotinjak metara nizvodno je odjeknula potmula eksplozija izmiješana sa zvukom vode koja udara o vodu kao kad se nešto glomazno baci u nju. Na to se nadovezao vrisak probuđene šume i ptica koje su uzlijetale sa svih strana napuštajući svoja skrovišta.

- Šta j to? – uznemireno je pitao Mario.

- Bacu dinamit. – odgovorio je Mika još užurbanije ubacujući mrežu u čamac.

Mario je gledao u smjeru eksplozije, kontrolirao čamac i zbunjeno upitao:

- Pa kako će pokupit ribu kad nemu čamac?!

- Nije njima do ribe. – odgovorio mu je Mika.

Vrlo brzo su bili na obali i užurbano pakirali stvari. Čamac su ostavili vezan za jedno od stabala uz vodu. Zatim su se zaputili uskom stazom prema drugom kraju otoka zapinjući stvarima koje su nosili o gusto raslinje i stabla uz stazu. Odjednom je Mika tako naglo zastao da se Mario, hodajući iza njega, zabio u njegova leđa. Na stazi pred njima, na samo metar i pol udaljenosti, stajao je jelen s dva ogromna roga. Slučajan susret s dvojicom užurbanih i uznemirenih ljudi zaustavio je jelena na trenutak. Međusobno su se gledali, a onda se jelen protresao cijelim tijelom poput uplašenog djeteta i hitro nestao u šumi.